

keri kraj zastran lepe gorske lege med nar lepše kraje Krajske zemlje šteti smémo.

V Sorici cesta neha, ker kmalo naprej je meja krajske dežele. Naprej čez Soriško planino je naj bolje si kažipota vzeti, ker se sicer lahko zaide. Napravili so bili sicer pred nekimi leti zdanji soriški fajmošter, čast. gosp. Janez Mulej na vsih razpotjih čez planino kazala prave poti, — al nekoliko nevihte, nekoliko morebiti tudi hudovoljnost so končale to hvale vredno napravo.

Pot čez planino ni posebno težavna, prijetlom narave pa bo gotovo vseč, ker se posebno proti verhu „skoz peč“ vzdiguje na obéh stranéh dolinice sterma skalovje proti nebu. Pot je tu naj stermejša, in čeravno se neverjetno dozdeva popotnikom, je vendarle res, da Soričani s konji tu memo vozijo, kar se pa tud skoraj prederznost imenovati zamore. V dobri uri se dospè od Sorice na verh planine, ker nas pogled trojnoglavnega velikana kranjskih hribov obilno poplača za naš trud. Pri prvih kopiših se pot oberne navzdol, in kolikor bolj se popotnik bliža ravnini, toliko bolj se razvija pred njegovimi očmi kraj, od kterege naravne lepote sem govoril o začetku téh verstic — Bohinj! Jos. Levičnik.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Gradca. Odbor štajarske kmetijske družbe se je snidel pretekli mesec, da je po nasvetu podružnic določil darila pridnim poslom iz tistega zaklada, ki ga je lani štajarska hranilnica v spomin srečne očetbe presv. cesarja Franc-Jozefa iz smertne nevarnosti namenila za vse prihodnje čase. Oglasilo se je za te darila, ki obstojé v hranilčnih bukvicah po 20 gold., 4029 poslov. Težko je bilo hranilnici med mnogimi vrednimi, ki služijo po 20 do 50 in še več let pri enem gospodarju, izbrati naj vredniših 99, kateri imajo to leto obdarovani biti z določenimi darili. Drugo pot bomo naznanili obdarovance iz slovenskega Štajerja, danes le še to omenimo, da vse te darila se imajo razdeliti 18. dan t. m., ki je god presvitlega cesarja, in da tisti, ktere letos zavolj premajhnega števila premij ni doletelo nobeno darilo, se ga zamorejo nadjati drugo leto.

Iz Celovca. Ministerstvo nauka je velélo, naj se 1. oktobra t. l. prvi klas višje realne šole začasno začne.

Iz Komenda sv. Petra 10. augusta. Vlani se je na sv. Lorenca dan 120, letos pa ravno ta dan 140 otročičev k očitni preskušnji zbralo; toliko jih je vedno in brez zamude obiskovalo komensko šolo, ki ima zdaj tudi prav pridnega za dušni in telesni blagor mladine vnetega učitelja gosp. Jož. Letnar-ja, 50 jih je bilo pa izostalo, ktere je pa vendar vsaj pol leta marsikako dobro zernice doletelo. Po dohodu gosp. dekana kamniškega izprašujejo gosp. kaplan in katehet Brence kersanski nauk in zgodbe sv. pisma. Tako živo, prijetno, otročičem primerno, ljubeznjivo in tako ganljivo se ne sliši povsod razlagati. Tukaj se ne obteža samo pamet (spomin), ktera nič več žlobudrati ne vé, kadar perve besedice pozabi; tukaj ima tudi več ali manj razum in posebno serce opraviti, ktero se spodbada in za vse dobro unéma. — Ko so bili šolarčki, ker se je pri izpraševanju veliko poslušavcev, zlasti starišev (kar je prav hvale vredno) snidilo, zavolj vročineže zlo utrudeni, velijo gospod katehet zelenih vej prinesiti in začno sadjorejce poskušati. Dobro so odgovarjali, obrezovali veje in cepili tako ročno, da je bilo veselje gledati. Zares so se sadjoreje tako goreče poprijeli, da ima letos ena sama deklica 966 drevesic, ko so vlani vsi šolarji skup jih le 955 imeli. Število vsih skup je letos skor 7700, pa bi jih bilo še dvakrat toliko, ako

bi jih ne bil več mramor spodjedel. Oddahniš pri cepljenji zelenih vej in odpevši pesem od pridnih sadjorejčkov (Šolsk. prijet. 1854. čislo 4.) začno okrepčani šolarčki računati in potem na tablo pisati. O računstvu sem slišal nekega poslušavca reči: „Ti presneti fant ti! jaz bi te rajtinge ne bil naredil“. Pisanje tudi ni samo lepopisje. Res! nekteri prav lepo pišejo, ali naj večja zasluga učiteljev obstoji v tem, da se otroci hitro navadijo, vse potrebne reči sami zapisovati. Vidil in bral sem naloge, v kterih so domače orodja, živali itd. zapisovali; vidil sem in bral iz glave ne iz bukev zapisane evangelije, zgodbe vsakdanje, pisma itd. Kaj bi neki kmetom pomagalo vsako čertico prav po vodilih lepopisja vleči, pa nobene reči ne znati zapisati? Zasmehujejo tacega ali ga clo zaničujejo vsi sosedje. To pa je veselje otrokom in staršim že v prvih šolskih dnéh očitno dobiček vgladati.

Zdaj je bila preskušnja končana. Duhovšina in vsi poslušavci so bili v serce ginjeni. Gospod dekan potem govore staršim od naj boljše dote, ktero otrokom dati zamorejo: od skerbne izreje in poduka; opominjajo jih tadaj za to doto skerbeti, otročiče pa k vedni pridnosti spodbadati. Sledojč naj pridniše obdaré s primernimi bukvicami, bolj ubožne pa tudi z oblačilci. Potem vsi skup primerne pesmi zapojó. Naj lepši in naj mileje pa se je vsim zdel govor, ki ga je govorila majhna deklica brez vsega strahú in dosti glasno, takole:

„Hvaljen bodi Jezus Kristus! Slišali smo, da je naš Gospod in Izveličar Jezus Kristus nedolžne otročiče posebno ljubil, jih k sebi klical, roke na nje pokladal in jih žegnoval. Tudi Vi, visoko častiti gospodje in prijatli naši! ste po Njegovem izgledu nas obiskali in razveselili; hvala, serčna zahvala Vam bodi zato!

Hvalo, serčno zahvalo v imenu vsih svojih součencov in součenk bi jez danes naj prvo visoko spoštovanemu grajskemu najemnemu gospodu rada izrekla, ko bi tukaj bili. Zakaj, oni so nam to lepo izbo za šolo dali, oni so že cele dve leti z nami in našimi napakami veliko poterpeli. Dobri Bog, kateri še enega požirka vode brez plačila ne pustí, to dobroto gotovo tudi njim povernil bo.

Prečastitljivi gospod tehant! častitljivi gospod fajmošter! in drugi pričujoči častiti gospodje! vsim iz serca rečem: Bog Vam poverni za čast in prijaznost, ki ste jo nam revnim otrokom s svojim obiskanjem skazali, da ste priče biti hotli naše sreče, ki jo v šoli imamo, in da ste naše veselje povikšali!

Blagi župan in šolski zornik! Bog naj popoverne tudi Vama vse, kar sta pri napravi šole v naš prid storila!

Kaj pa jaz sirota reči hočem Vam, naš ljubeznjivi gospod prijatelj in katehet! in Vam, naš dobri gospod šolski učitelj! Za vse, kar sta Vi dva nam ubožčikom dobrega storila, za veliki trud in za težave, ki sta jih z nami imela, se Vama dosti zahvaliti ne moremo; obljubimo pa, po danih naukih zvesto živeti in hvaležno za Vaji moliti.

Preljubi očetje in matere! sami ste slišali, koliko lepega in potrebnega smo se v šoli naučili; sami zdej spoznate, da nas niste brez prida v šolo pošiljali, da ure, ki smo jih tukej prebili, niso zgubljene. Glejte! vse, kar smo se naučili, nam bo k polajšanju časnega življenja in k zadobljenju izveličanja našega pripomoglo. Ali ni to sreča za nas in za Vas?

Ljuba moja mati! troje ste nas v šolo pošiljali, marsikak krajcar ste dali za bukve in papir, vse potrebno ste nam oskerbovali; pa vendar, kaj ne? Vam zdej zato gotovo ni žal, zavoljo tega niste nič bolj ubožni, in tudi domače opravila zavolj tega niso zauemarijene

bile. Kot hvaležna hčerka Vam zdaj očitno rečem: Bog Vam poverni to dobroto!

V imenu svojih šolskih tovaršev in tovaršic se pa tudi vsim drugim staršim danes serčno zahvalim, da ste nas vse radi in skerbno v šolo pošiljali; vpricho vsih pričujočih Vas pa tudi še ponižno prosim: Bodite tuki zanaprej naši dobri starši, in pošiljajte nas še skerbno v šolo. Bodite prepričani, da kolikor bolj bote Vi za naše potrebno podučenje in keršansko izrejenje skerbeli, toliko bolj bo gospod Bog za Vas skerbel, toliko veči srečo bo tudi Vam dal.

Ljubi bratci in sestrice moje! Res, da nas je včasih dež pral — res, da smo včasih po blatu bredli — res, da nas je včasih tudi zlo zeblo, ko smo v šolo hodili; pa, hvala Bogu; vse je minilo, vse smo prestali, vse premagali. Kako veselo in dobro pa je zdaj, ko brati, in pisati, in rajtati in drevesca izrejeti znamo, in posebno ker toliko lepega in potrebnega vémo od ljubiga Boga v zveličanje svoje. Po naukih, ktere smo tukaj slišali, sklenimo tudi stanovitno živeti; po izgledu svojega patrona svetega Alojzja hočemo lepo moliti, radi v šolo hoditi, starše in učenike zvesto ubogati in še pridniši in pobožniši biti. Ako pa to storimo, nas bodo veseli angeljci in vsi dobrotniki naši; usmiljeni Jezus bo tudi nam preserčen prijatelj in varh v tem življenju, po smerti pa nas bo svojim izvoljenim čistim dušam pridružil, kjer bomo tudi mi

„Tam hvalo Bogu dajali
Pred Jagnjetom veselí,
V nebesih se sprehajali,
In novo pesim peli!“ —

Duhovšina se čudi, stariše pa govor ta tako presune, da so jim solze veselja po ogorelih licih lile, in ena mati iz srede poslušavcov na glas učiteljema reče: „Bog vama plačaj za nauk!“ Zopet druge sem slišal reči: „Nikoli ne bom tega dne pozabila!“

Komenčan.

Novičar iz mnogih krajev.

Do 11. tega mesca je bilo za posojilo podpisano na Dunaju čez 88 milionov, na Beneškem 5 mil. 13.212 fl., v Lombardii 5 mil. 104.496, na Horvaškem 4 mil. 121.060 fl., v Prešburgu 5 mil. 460.625 fl. in v Budimu (Ofen) 21 mil. 954.594 fl., v Dalmaciji 1 mil. 163.000 fl., na Teržaškem 13 mil. 59.260 fl., na Krajskem 1 milion 719.850 fl., na Koroškem 1 mil. 831.640 fl., na Štajarskem 6 mil. 356.111 fl., na Erdeljskem 5 mil. 771.297 fl., na Marskem 16 mil. 400.636 fl., na Českem 32 mil. 256.020 fl., na Salcburškem 1 mil. 448.250 fl. v gornji Austrii 9 mil. 461.027 fl. — V spisu, ki smo ga te dni brali v vladnem listu „Oest. Corr.“, je dokazano, da pri sedanjih pomnoženi kupčiji in obertnii bo po tem, ko je vseh deržavni papirnati dnar nehal, naj manj za 250 milionov bankovcov med ljudstvom potreba, da se polajšajo kupčijske in obertnijske zadeve. — Ministerstvo nauka je učitelje po deželi opomniti ukazalo, naj, kjer koli je moč, se s čelorejo pečajo in si prizadevajo zmiraj bolj razširiti jo po deželi. — Rusovska armada marsira na 5 krajih čez reko Prut nazaj, ali ona se ne ustavlja unkraj Pruta, ampak gré dalje na Mohilev, Belc, Bender in Kilio, varovat Krimeo, ktero napadati se zedinjene armade že dolgo pripravljajo. Konec tega mesca bo tudi Moldava prazna rusovske armade. Pri vsem tem pa, da se Rusi nazaj umikujejo, so vendar novice iz Poljskega in Ru-

skega takošnega vojskinega duha, kakor še nikdar niso bile; na Rusovskem nihče ne verjame, da bo mir. — 9. dan t. m. je knez Goršakov ob kratkem naznanil naši vladi, da je car Nikolaj zapustiti ukazal Moldavo in Valahijo, — zakaj, ni pristavil. Ko so nekteri dohod austrianske armade v Bukurešt že med 20. in 24. t. m. pričakovali, pravijo drugi, da zdaj austrianska armada celó ne bo posedla podonavskih knezij. Francoski vladni list pravi, da austrianska vlada želi od rusovske djanskega poroštva, da se enake homatije, kakor so sedanje zavolj Turčije, ne bojo več ponavljale. Halil-paša je 8. t. m. Bukurešt z 10.000 vojaki obselel. Knez Goršakov je v Buseu, glavno staniše Omer-pašata je še zmiraj v Ruščuku. Iz Carigrada se od 3. t. m. piše, da ene dni sem se Turki spet z vso silo za vojsko pripravljajo; 72.000 z zemljali peskom napolnjenih žakljev je moglo o 5 dneh pripravljenih biti za hitro napravo ograj, in vsi tudi manjši parebrodi, če so le še za rabo, so mogli za vojaške potrebe odriniti na černo morje; iz tega se vidi, da je vsaki dan namenjen napad na Krimeo. Po časnikih gré govorica, da je admiral Lyon napadel Anapo in jo 24 ur bombardiral; kaj pa je opravil, ni znano. Poslednja govorica, da so Francozi že napadli Sebastopol, se ni poterdila; zdaj se govori, da so velikega Šmarna dan (ki je god rajnkega Napoleona) namenili ta napad, od kterege se še toliko govori. — Iz izhodnega morja se sliši, da so Angleži in Francozi posedli vseh Alandski otok in da skozi 8 dni neprenehoma streljajo v terdnjavo. — Turški zajem za 20 milionov je v Londonu izgotovljen: turška vlada je zastavila dohodke turške in egipčanske; 30 milionov pa še pričakuje. — Kralja saksonskega Friderika je na poti pri Brenbühlu na Tiroljskem postiljon zvernil in konj s podkvo na glavo tako udaril, da je kmalo umerl. Ker kralj nima otrok, je brat njegov Janez koj nastopil vladarstvo. — Na Španjskem še zmiraj ni tako mirno, kakor bi bilo želeti v prid deželi. Neka stranka ni še zadovoljna s svobodno ustavno vlado, in Espartero in O'Donel sta si že nek navskriž. Mati kraljice še zmiraj ni mogla iz Madrita uiti, ker je nekteri glavarji prekucije ne pusté pred iz dežele, dokler ne poverne 150 milionov realov, ki jih je prejela za vdovsko plačo, čeravno se je vdru-gič z nekim Munco-m omožila. — Kraljica angleška je 11. t. m. osebno odložila deržavni zbor.

Rožica.

Rožica vesela
V pomladi cvetela,
Prišel je kresnik
Vseh rož kosnik:
Rožica je suha,
Nima ga več duha. —

Roža na pomlád
Si človek mlad,
Pridejo pa leta,
Roža gola cveta,
Roži suhi par
Si človek star. M. Valjavec.

Loterijne srečke:

V Terstu 9. augusta 1854: 23. 4. 22. 52. 81.

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 19. augusta 1854.

na Dunaju } 12. augusta 1854: 89. 85. 29. 71. 38.
v Gradcu } 90. 10. 56. 81. 49.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 23. augusta 1854.